สามสิบประเด็นปัญหาฟิกฮ์ร่วมสมัยเกี่ยวกับการถือศีลอด

1. กรณีผู้ถือศีลอดได้ละศีลอดแล้ว แล้วไปขึ้นเครื่องบิน และมองเห็นดวงอาทิตย์ปรากฏว่ายังมิได้ลับขอบฟ้า

ผู้ใดได้ละศีลอด ณ ประเทศหรือท้องถิ่นที่พำนักอยู่ก่อนแล้ว จากนั้นเครื่องบินได้ทะยานขึ้นพร้อมกับเขา หรือได้ละศีลอดขณะอยู่บนเครื่องบินก่อนที่เครื่องบินจะไต่ระดับขึ้น โดยที่การละศีลอดนั้นเกิดขึ้นภายหลังการสิ้นสุดของเวลากลางวันโดยสมบูรณ์ แต่หลังจากที่เครื่องบินไต่ระดับขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศ เขาได้มองเห็นดวงอาทิตย์ปรากฏอยู่ กรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าเขายังคงอยู่ในสถานะผู้ละศีลอดต่อไป (ไม่ต้องกลับเข้าสู่การงดเว้น) ทัศนะนี้เป็นการให้ฟัตวาโดย อับดุรเราะซาก อะฟีฟีย์, อิบนุ บาซ และ อิบนุ อุษัยมีน.

2. บรรทัดฐานสำหรับผู้ถือศีลอดขณะโดยสารเครื่องบิน ให้ยึดถือการเห็นดวงอาทิตย์ หรือการเข้าสู่เวลาอิฟฏอรของประเทศหรือท้องถิ่นที่อยู่ใกล้เคียงหรือที่อยู่ในแนวพิกัดเดียวกัน?

ผู้ใดเดินทางโดยเครื่องบินในสภาพที่ตนกำลังถือศีลอดอยู่ ต่อมาได้ตรวจสอบโดยอาศัยนาฬิกาหรือวิธีการอื่นใดแล้วปรากฏว่า เวลาละศีลอด (อิฟฏอร) ของประเทศหรือท้องถิ่นที่ตนได้เดินทางมา หรือประเทศที่ใกล้เคียงกับเส้นทางการบินของตน ได้เข้าสู่เวลาละศีลอดแล้ว แต่เขายังคงมองเห็นดวงอาทิตย์อยู่ เนื่องจากการที่เครื่องบินไต่ระดับสูงขึ้น

ในกรณีเช่นนี้ ไม่อนุญาตให้บุคคลดังกล่าว**ละศีลอด** จนกว่าเขาจะเห็นดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้าโดยสมบูรณ์

ทัศนะนี้เป็นการให้ฟัตวาโดย อับดุรเราะซาก อะฟีฟีย์, อิบนุ บาซ และ อิบนุ อุษัยมีน.

3. เวลาละศีลอดในประเทศหรือท้องถิ่นที่ช่วงเวลากลางวันยาวนาน

ผู้ถือศีลอดจำเป็น (วาญิบ) ต้องงดเว้น (อิมสาก) จากการกินดื่ม ตั้งแต่เวลารุ่งอรุณ (ฟัจรฺ) ปรากฏ จนกระทั่งดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้า ไม่ว่าเขาจะพำนักอยู่ ณ ส่วนใดของพื้นพิภพ ทั้งในกรณีที่ช่วงเวลากลางวันยาวนาน สั้น หรือมีระยะเวลาเท่ากัน ตราบใดที่เขายังอยู่ในดินแดนซึ่งมีกลางคืนและกลางวันผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันภายในรอบยี่สิบสี่ชั่วโมง

อย่างไรก็ดี หากการถือศีลอดในวันที่ช่วงเวลากลางวันยาวนานก่อให้เกิดความลำบากตรากตรำในระดับที่เกินกว่าจะรับได้ตามปกติ และมีเหตุอันควรให้เกรงว่าจะเกิดอันตรายต่อร่างกาย หรือก่อให้เกิดภาวะเจ็บป่วยทางการแพทย์ บุคคลดังกล่าวย่อมได้รับอนุญาตให้ละศีลอดได้ แล้วให้ทำการชดใช้ (กอฎออ์) ในวันอื่นเมื่อตนมีความสามารถที่จะทำการชดใช้

ทัศนะนี้เป็นการให้ฟัตวาโดย อิบนุ บาซ, อิบนุ อุษัยมีน และบรรดานักวิชาการอื่น ๆ และเป็นมติของสภานิติศาสตร์อิสลาม (มัจญ์มะอ์ อัลฟิกฮ? อัลอิสลามีย์).

4. วิธีการกำหนดเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดการงดเว้น (อิมสาก) ในประเทศหรือท้องถิ่นที่กลางคืนและกลางวันมิได้ผลัดเปลี่ยนภายในรอบยี่สิบสี่ชั่วโมง

ผู้ใดพำนักอยู่ในประเทศหรือท้องถิ่นซึ่งกลางคืนและกลางวันมิได้ผลัดเปลี่ยนภายในรอบยี่สิบสี่ชั่วโมง เช่น ท้องถิ่นที่ช่วงเวลากลางวันยาวนานต่อเนื่องเป็นเวลาสองวัน หนึ่งสัปดาห์ หนึ่งเดือน หรือยาวนานยิ่งกว่านั้น ให้บุคคลดังกล่าวใช้วิธี**ประมาณ**

การ (ตักดีรฺ) ในการ**กำหนดเวลา**กลางวันและกลางคืน ด้วยการยึดของประเทศหรือท้องถิ่นที่ใกล้ที่สุดซึ่งมีการผลัดเปลี่ยนกลางคืนและกลางวันรวมเป็นเวลายี่สิบสี่ชั่วโมง

หลักเกณฑ์นี้เป็นการให้ฟัตวาโดย อิบนุ บาซ, อิบนุ อุษัยมีน และบรรดานักวิชาการอื่น และเป็นมติของสภานิติศาสตร์อิสลาม (มัจญ์มะอ์ อัลฟิกฮ์ อัลอิสลามีย์).

5. บทบัญญัติว่าด้วยผู้ที่ไม่รู้สึกตัวเนื่องจากการดมหรือฉีดยาสลบ (ทางการแพทย์)

ผู้ใดสูญเสียความคิดอ่านและไม่รู้สึกตัวเนื่องด้วยการดมหรือฉีดยาสลบ หุก่มการถือศีลอดของเขาก็เสมือนกับกรณีของผู้ถือศีลอดที่มีอาการ**หมดสติ หรือสลบ** ทั้งนี้ ผู้ใดตั้งเจตนาถือศีลอดแล้วประสบภาวะการหมดสติในเวลากลางวันของเดือนเราะมะฎอนย่อมไม่พ้นจากสองกรณี ดังต่อไปนี้:

กรณีที่หนึ่ง: ภาวะการหมดสติครอบคลุมช่วงเวลากลางวันทั้งหมด กล่าวคือ เขาหมดสติไปตั้งแต่ก่อนเวลารุ่งอรุณ (ฟัจรฺ) และมิได้ฟื้นคืนสติจนกระทั่งภายหลังดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้าแล้ว กรณีเช่นนี้ ถือว่าการถือศีลอดของเขาใช้**ไม่ได้** และจำเป็นต้องถือศีลอดชดใช้ (กอฎออ์) สำหรับวันดังกล่าว ซึ่งเป็นทัศนะของนักวิชาการส่วนใหญ่ (ญุมฮูร) จากมัซฮับมาลิกีย์, ชาฟิอีย์ และหัมบะลีย์ และยังมีการอ้างว่าเป็นมติเอกฉันท์ (อิจญ์มาอ์) ของปวงปราชญ์

กรณีที่สอง: เขาฟื้นคืนสติในช่วงใดช่วงหนึ่งของเวลากลางวัน แม้เพียงชั่วขณะหนึ่งก็ตาม ในกรณีนี้ให้ถือว่าการถือศีลอดของเขา**ใช้ได้** และไม่ต้องถือศีลอดชดใช้สำหรับวันนั้น ซึ่งเป็นทัศนะของมัซฮับชาฟิอีย์และหัมบะลีย์

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติทางการแพทย์ หากมีการให้สารอาหารหรือสารน้ำที่มีคุณค่าทางโภชนาการควบคู่ไปกับการให้ยาสลบ ก็ถือว่าการถือศีลอดของเขา**เป็นโมฆะ** ถึงแม้ภาวะหมดสติของเขามิได้ครอบคลุมตลอดช่วงเวลากลางวันทั้งหมดก็ตาม.

6. บทบัญญัติว่าด้วยการทานยาระงับประจำเดือนของสตรี เพื่อให้สามารถถือศีลอดได้ครบถ้วนตลอดเดือนรอมฎอนโดยปราศจากการขาดช่วง

หากเป็นที่ประจักษ์ทางการแพทย์ว่า ยาระงับการตั้งครรภ์หรือยาระงับประจำเดือนก่อให้เกิดอันตรายต่อสตรี ก็จำเป็นต้องหลีกเลี่ยงและงดเว้นจากการใช้ยานั้น ไม่ว่าจะเป็นช่วงเดือนเราะมะฎอน เพื่อที่จะได้ถือศีลอดให้ครบถ้วนร่วมกับคนอื่นๆ หรือช่วงเวลาอื่นจากเดือนรอมฎอนก็ตาม

หลักเกณฑ์นี้ เป็นการให้ฟัตวาโดยคณะกรรมการถาวร (อัลลัจญ์นะฮ์ อัดดาอิมะฮ์), หน่วยงานฟัตวาแห่งรัฐคูเวต และเป็นทัศนะที่ให้การฟัตวาโดย อิบนุ บาซ และ อิบนุ อุษัยมีน.

7. ประเด็นว่าด้วยความเป็นเอกภาพและความแตกต่างของมะฏอลิอ์ (ตำแหน่งการปรากฎของดวงจันทร์)

เมื่อประชาชนของประเทศหนึ่งได้เห็นจันทร์เสี้ยว (ฮิลาล) บรรดานักวิชาการได้มีความเห็นแตกต่างกันว่า การเห็นของประเทศดังกล่าวมีผลผูกพันให้ประชาคมมุสลิมทั้งหมดต้องเริ่มถือศีลอดโดยอาศัยการเห็นนั้นหรือไม่ หรือแต่ละประเทศมีเกณฑ์การเห็นของตนเป็นเอกเทศ ทั้งนี้มีทัศนะที่สำคัญ ได้แก่:

ทัศนะที่หนึ่ง: ให้การถือศีลอดมีผลผูกพันเหนือทุกประเทศโดยสัมบูรณ์ กล่าวคือ เมื่อมีการเห็นจันทร์เสี้ยวโดยชอบแล้ว ณ ประเทศใดประเทศหนึ่ง ย่อมเป็นข้อบังคับเหนือมุสลิมทั้งมวลให้ถือศีลอดตามนั้น ทัศนะนี้เป็นความเห็นของนักวิชาการส่วนใหญ่ (ญุมฮูร) จากมัซฮับหะนะฟีย์, มาลิกีย์ และหัมบะลีย์ และเป็นทัศนะที่ได้รับการเลือกโดยอิบนุ ตัยมียะฮ์, อิบนุ บาซ และ อัลอัลบานีย์ และสภานิติศาสตร์ (อัลมัจญ์มะอ์ อัลฟิกฮีย์) มีมติเห็นด้วยกับแนวทางนี้

ทัศนะที่สอง: การเห็นจันทร์เสี้ยวของประเทศหนึ่งมิได้มีผลผูกพันเหนือทุกประเทศในกรณีที่ขอบฟ้า (มัฏละอ์) แตกต่างกัน หากแต่ให้มีผลเฉพาะแก่ประเทศที่มีผู้ได้เห็นเองหรือผู้ที่อยู่ในเขตพิกัดขอบฟ้า มัฏละอ์) เดียวกันกับประเทศนั้น ทัศนะนี้เป็นความเห็นในมัซฮับชาฟิอีย์ และเป็นทัศนะจากนักวิชาการยุคแรก (สลัฟ) กลุ่มหนึ่ง และเป็นทัศนะที่เลือกโดย อัศศ็อนอานีย์ และ อิบนุ อุษัยมีน.

8. บทบัญญัติว่าด้วยการอาศัยข้อมูลจากดาวเทียมในการยืนยันการเห็นจันทร์เสี้ยว (ฮิลาล)

ไม่อนุญาตให้ยึดถือข้อมูลจากดาวเทียมในการพิสูจน์หรือยืนยันการเห็นจันทร์เสี้ยว (ฮิลาล) เพื่อกำหนดการเริ่มต้นบทบัญญัติที่ผูกพันกับการเห็นดังกล่าว ซึ่งเป็นทัศนะที่เลือกโดย อิบนุ อุษัยมีน.

9. บทบัญญัติว่าด้วยการใช้เครื่องมือทางดาราศาสตร์ (กล้องดูดาว) ในการเห็นจันทร์เสี้ยว (ฮิลาล)

อนุญาตให้ใช้เครื่องมือทางดาราศาสตร์เพื่อการเห็นจันทร์เสี้ยว (ฮิลาล) เช่น กล้องส่องทางไกล (กล้องโทรทรรน์) ซึ่งเป็นเครื่องมือช่วยขยายภาพ แต่มิใช่เป็นสิ่งที่วาญิบ ทั้งนี้ หากมีการเห็นจันทร์เสี้ยวผ่านเครื่องมือดังกล่าวโดยบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ การเห็นนั้นย่อมมีผลให้ยึดถือและปฏิบัติตามได้ ซึ่งเป็นทัศนะที่เลือกโดย อิบนุ บาซ และ อิบนุ อุษัยมีน และมติที่รับรองโดยคณะนักวิชาการอาวุโส (ฮัยอะฮ์ กิบาร อัลอุละมาอ์) และเป็นมติของสภานิติศาสตร์อิสลาม (มัจญ์มะอ์ อัลฟิกฮ์ อัลอิสลามีย์).

10. การคำนวณทางดาราศาสตร์

ไม่อนุญาตให้ยึดถือการคำนวณทางดาราศาสตร์ และไม่อนุญาตให้ใช้เป็นเกณฑ์ในการพิสูจน์การเข้าของเดือนเราะมะฎอน โดยบรรดานักวิชาการได้มีมติเอกฉันท์ (อิจมาอ์) ในประเด็นดังกล่าว

ทั้งนี้ ผู้ที่ได้ถ่ายทอดมติเอกฉันท์ในเรื่องนี้ ได้แก่ อัลญัศศ็อศ, อิบนุ รุชด์, อัลกุรฏุบีย์ และ อิบนุ ตัยมียะฮ์.

11. บทบัญญัติว่าด้วยการละศีลอดของผู้เดินทางในกรณีที่เดินทางโดยพาหนะที่สะดวกสบาย

อนุญาตให้ผู้เดินทางละศีลอดได้ แม้ว่าเขาจะเดินทางด้วยพาหนะที่สะดวกสบาย ไม่ว่าเขาจะพบกับความลำบากหรือไม่ก็ตาม ซึ่งอิบนุ ตัยมียะฮ์.ได้อ้างว่าเป็นมติเอกฉันท์ (อิจมาอ์) ของปวงปราชญ์

12. บทบัญญัติว่าด้วยการสูบบุหรี่ในระหว่างการถือศีลอด

การสูบบุหรี่ซึ่งเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปในปัจจุบันระหว่างการถือศีลอด มีผลให้เสียศีลอด โดยมติเห็นพ้องของบรรดานักนิติศาสตร์อิสลาม (ฟุเกาะฮาอ์).

13. บทบัญญัติว่าด้วยการเจาะเลือด และการนำเลือดออกเพื่อการตรวจวิเคราะห์หรือเพื่อการบริจาค

นักวิชาการมีความเห็นเกี่ยวกับการเจาะเลือด และการนำเลือดออก เพื่อการตรวจวิเคราะห์ หรือเพื่อการบริจาค ออกเป็นสองทัศนะหลัก ดังนี้:

ทัศนะที่หนึ่ง: ไม่ทำให้เสียศีลอด โดยอาศัยหลักการเดียวกับทัศนะของนักวิชาการส่วนใหญ่ (ญุมฮูร) ที่เห็นว่าการครอบแก้ว (หิญามะฮ์) ไม่ทำให้เสียเสียศีลอด ถึงแม้ว่าควรเลื่อนไปกระทำในเวลากลางคืน เป็นการดีกว่า ซึ่งเป็นทัศนะที่เลือกโดย อิบนุ บาซ

ทัศนะที่สอง: ทำให้เสียศีลอด ซึ่งเป็นหนึ่งในสองแนวความเห็นของมัซฮับหัมบะลีย์ และเป็นทัศนะที่เลือกโดย อิบนุ ตัยมียะฮ์ ในขณะที่ อิบนุ อุษัยมีน มีความเห็นว่า การเจาะเลือดและการบริจาคเลือดทำให้เสียศีลอด โดยการเทียบเคียง (กิยาส) กับการครอบแก้ว ส่วน**การเจาะเลือดเพื่อการวินิจฉัยทางการแพทย์** ไม่ทำให้เสียศีลอด

14. บทบัญญัติว่าด้วยการสวนทวาร (หัตถการทางทวารหนัก)

การสวนทวารหรือการให้ยาทางทวารหนักในขณะถือศีลอดไม่ทำให้เสียศีลอด ซึ่งเป็นทัศนะของนักวิชาการสายซอฮิรีย์ เป็นหนึ่งในแนวความเห็นของมัซฮับมาลิกีย์, ทัศนะ

ส่วนตัวของอัลกอฎีย์ หุสัยน์ จากมัซฮับชาฟิอีย์, ทัศนะของหะสัน บิน ศอลิห์ และเป็น ทัศนะที่เลือกโดย อิบนุ ตัยมียะฮ์ และ อิบนุ อุษัยมีน แต่หากสามารถเลื่อนการสวน ทวารไปกระทำในเวลากลางคืน ย่อมเป็นการดีกว่า เพื่อออกจากข้อขัดแย้ง เนื่องจาก นักวิชาการส่วนใหญ่ (ญุมฮูร) มีความเห็นว่า การกระทำดังกล่าวทำให้เสียศีลอด

15. บทบัญญัติว่าด้วยการหยอดยาทางจมูก

การใช้ยาหยอดทางจมูกในเวลากลางวันของเดือนเราะมะฎอน หรือการสูดยา(ที่เป็น ของเหลว) เข้าโพรงจมูกทำให้เสียศีลอด ซึ่งทัศนะของนักวิชาการส่วนใหญ่ (ญุมฮูร) จากมัซฮับหะนะฟีย์, มาลิกีย์, ชาฟิอีย์ และหัมบะลีย์.

16. บทบัญญัติว่าด้วยการฟอกไต (การล้างไต)

การฟอกไต ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ตามทำให้เสียศีลอด ซึ่งเป็นทัศนะของ อิบนุ บาซ และคณะกรรมการถาวร (อัลลัจญ์นะฮ์ อัดดาอิมะฮ์).

17. บทบัญญัติว่าด้วยการใช้ยาพ่นสำหรับโรคหืดหอบ (ยาสูดพ่นขยายหลอดลม)

การใช้ยาพ่นสำหรับโรคหืดหอบในเวลากลางวันของเดือนเราะมะฎอน **ไม่ทำให้เสียศีลอด** ซึ่งเป็นทัศนะที่อิบนุ บาซ, อิบนุ อุษัยมีน และนักวิชาการท่านอื่นๆ มีความเห็นว่า มีน้ำหนักกว่า และเป็นทัศนะที่ได้รับการเห็นพ้องโดยนักวิชาการส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมใน

สัมมนานิติศาสตร์การแพทย์ ครั้งที่ 9 ภายใต้การกำกับขององค์การอิสลามเพื่อวิทยาศาสตร์การแพทย์ ณ รัฐคูเวต เมื่อปี ค.ศ. 1997.

18. บทบัญญัติว่าด้วยยาเม็ดชนิดอมใต้ลิ้น

ยาเม็ดชนิดอมใต้ลิ้น เป็นเภสัชภัณฑ์ที่ใช้รักษาภาวะวิกฤตบางประการทางระบบหัวใจและหลอดเลือด โดยตัวยาจะถูกดูดซึมผ่านเยื่อบุใต้ลิ้นเข้าสู่กระแสโลหิตโดยตรงภายในระยะเวลาอันสั้น จากนั้นเลือดจะลำเลียงตัวยาไปยังกล้ามเนื้อหัวใจ อันมีผลในการยับยั้งหรือบรรเทาภาวะเฉียบพลันที่เกิดขึ้น โดย **ไม่มีส่วนใดของตัวยาเข้าสู่ทางเดินอาหาร** ดังนั้นการใช้ยาเม็ดชนิดดังกล่าวในช่วงกลางวันของเดือนรอมฎอนจึง**ไม่ทำให้เสียศีลอด** ภายใต้เงื่อนไขว่า ผู้ใช้ยาต้องไม่กลืนส่วนหนึ่งส่วนใดของตัวยาที่ละลายหรือแตกตัวออกจากยาเม็ดนั้นลงคอ ซึ่งเป็นทัศนะของ อิบนุ บาซ และเป็นมติของสภานิติศาสตร์อิสลาม (มัจญ์มะอ์ อัลฟิกฮ์ อัลอิสลามีย์).

19. บทบัญญัติว่าด้วยก๊าซออกซิเจน

การใช้ออกซิเจนเพื่อช่วยในการหายใจ **ไม่ทำให้เสียศีลอด** ซึ่งเป็นมติของสภานิติศาสตร์อิสลาม สังกัดองค์การความร่วมมืออิสลาม ในการประชุมสมัยที่สิบ.

20. บทบัญญัติว่าด้วยการฉีดยาเพื่อการบำบัดที่ปราศจากสารอาหาร

การใช้ยาฉีดซึ่งมิใช่สารอาหาร **ไม่ทำให้เสียศีลอด** ไม่ว่าจะฉีดยาเข้ากล้ามเนื้อ หรือฉีดเข้าเส้นเลือด หรือฉีดเข้าใต้ผิวหนัง ซึ่งเป็นทัศนะของ อิบนุ บาซ, อิบนุ อุษัยมีน และ

นักวิชาการท่านอื่นๆ และเป็นมติของสภานิติศาสตร์อิสลาม มติของคณะกรรมการถาวร และหน่วยงานฟัตวาแห่งรัฐคูเวต.

21. บทบัญญัติว่าด้วยการให้ฉีดสารอาหารเข้าเส้นเลือด

การให้สารอาหารหรือน้ำด้วยการฉีดเข้าเส้นเลือ**ทำให้เสียศีลอด** ซึ่งเป็นทัศนะของ อิบนุ บาซ และ อิบนุ อุษัยมีน และเป็นมติของสภานิติศาสตร์ และคณะกรรมการถาวร.

22. บทบัญญัติว่าด้วยการใช้ยาเหน็บ (ยาสอด / ยาเหน็บช่องคลอด)

การใช้ยาเหน็บในเวลากลางวันของเดือนเราะมะฎอน **ไม่ทำให้เสียศีลอด** ซึ่งเป็นทัศนะที่สอดคล้องกับแนวทางของนักวิชาการสายซอฮิรีย์ และนักวิชาการในมัซฮับมาลิกีย์กลุ่มหนึ่ง และเป็นทัศนะที่ให้น้ำหนักโดย อิบนุ อุษัยมีน และนักวิชาการส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมในการสัมมนานิติศาสตร์การแพทย์ ครั้งที่ 9 ภายใต้การกำกับขององค์การอิสลามเพื่อวิทยาศาสตร์การแพทย์ ณ รัฐคูเวต.

23. บทบัญญัติว่าด้วยการสอดใส่สายสวน หรือ การสอดใส่กล้องตรวจภายใน หรือการนำตัวยาเข้าสู่ร่างกาย หรือสารละลายที่ใช้สำหรับล้างกระเพาะปัสสาวะ หรือสารใด ๆ ที่ช่วยให้ภาพรังสีมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

การสอดสายสวนที่ประกอบด้วยสารเหลวหรือสารหล่อลื่นเข้าสู่ท่อปัสสาวะของผู้ถือศีลอดในเวลากลางวันของเดือนรอมฎอน **ไม่ทำให้เสียศีลอด** ทัซึ่งเป็นทัศนะของนักวิชาการส่วนใหญ่ (ญุมฮูร) จากมัซฮับหะนะฟีย์, มาลิกีย์ และหัมบะลีย์

เช่นเดียวกับการสอดสายสวนปัสสาวะ การใช้กล้องส่องตรวจ การนำยา หรือสารละลายเพื่อล้างกระเพาะปัสสาวะ และการนำสารช่วยเพิ่มความชัดเจนของภาพรังสี ก็**ไม่ทำให้เสียศีลอด** ซึ่งเป็นมติของสภานิติศาสตร์อิสลาม (มัจญ์มะอ์ อัลฟิกฮ์ อัลอิสลามีย์).

24. บทบัญญัติว่าด้วยการหยอดยาในช่องคลอด การใช้ยาเหน็บทางช่องคลอด และการฉีดสารช่วยวินิจฉัยทางรังสี

การหยอดยาหรือการให้สารทางช่องคลอดของสตรี **ไม่ทำให้เสียศีลอด** เช่นเดียวกันกับการใช้ยาเหน็บทางช่องคลอด และการฉีดหรือพ่นสารช่วยเพิ่มความชัดเจนของภาพรังสี ซึ่งเป็นมติของสภานิติศาสตร์อิสลาม (มัจญ์มะอ์ อัลฟิกฮ์ อัลอิสลามีย์) ทั้งนี้ เวชศาสตร์สมัยใหม่ได้ยืนยันว่า **ระบบสืบพันธุ์ของสตรีไม่มีช่องทางเชื่อมต่อกับระบบทางเดินอาหาร**

25. บทบัญญัติว่าด้วยการใช้ยาสีฟันของผู้ถือศีลอด

อนุญาตให้ผู้ถือศีลอดใช้ยาสีฟัน แต่ควรระมัดระวังอย่างยิ่งเพื่อป้องกันมิให้ส่วนหนึ่งส่วนใดของยาสีฟันหรือฟองยาสีฟันเล็ดลอดเข้าสู่ลำคอ ซึ่งเป็นทัศนะของ อิบนุ บาซ, อิบนุ อุษัยมีน และเป็นมติของสภานิติศาสตร์อิสลาม (มัจญ์มะอ์ อัลฟิกฮ์ อัลอิสลามีย์).

26. บทบัญญัติว่าด้วยการใช้ยาหยอดตาของผู้ถือศีลอด

อนุญาตให้ผู้ถือศีลอดใช้ยาหยอดตาได้ ซึ่งเป็นทัศนะของมัซฮับหะนะฟีย์และชาฟิอีย์ และเป็นทัศนะที่เลือกโดย อิบนุ อุษัยมีน และ อิบนุ บาซ.

27. บทบัญญัติว่าด้วยการใช้ยาหยอดหูของผู้ถือศีลอด

อนุญาตให้ผู้ถือศีลอดใช้ยาหยอดหู ซึ่งเป็นทัศนะที่เลือกโดย อิบนุ หัซม์, อิบนุ อุษัยมีน และ อิบนุ บาซ.

28. บทบัญญัติว่าด้วยการล้างหู (การชะล้างช่องหู)

โดยปกติ การล้างช่องหูมักจะประกอบด้วยน้ำหรือสารละลายในปริมาณหนึ่ง หากปรากฏว่าน้ำหรือสารละลายดังกล่าวเล็ดลอดเข้าสู่ลำคอ และผู้ถือศีลอดได้กลืนสิ่งนั้นลงไป ก็ถือว่าเสียศีลอด ดังในกรณีของเยื่อแก้วหูที่มีรอยทะลุ ทำให้น้ำหรือสารเหลวอาจไหลเข้าสู่ลำคอได้ ส่วนในกรณีที่ไม่มีสิ่งใดเข้าสู่ลำคอ ก็ไม่ทำให้เสียศีลอด ตามมติของสภานิติศาสตร์อิสลาม (มัจญ์มะอ์ อัลฟิกฮ์ อัลอิสลามีย์).

29. บทบัญญัติว่าด้วยยาทาภายนอกและยาขี้ผึ้ง

การใช้ยาทาภายนอกและทาขี้ผึ้ง**ไม่ทำให้เสียศีลอด** ซึ่งเป็นทัศนะที่เลือกโดย อิบนุ ตัยมียะฮ์ และ อิบนุ อุษัยมีน และเป็นมติของสภานิติศาสตร์อิสลาม (มัจญ์มะอ์ อัลฟิกฮ์ อัลอิสลามีย์).

30. บทบัญญัติว่าด้วยการลิ้มรสอาหารเมื่อมีความจำเป็น

อนุญาตให้ผู้ถือศีลอดลิ้มรสอาหารได้ในกรณีที่มีความจำเป็นหรือมีประโยชน์อันควร เช่น เพื่อประเมินว่าอาหารสุกได้ที่แล้ว หรือเพื่อตรวจสอบระดับความเค็ม หรือขณะซื้อเพื่อทดสอบอาหาร โดยมีเงื่อนไขว่า หลังจากชิมแล้วจำเป็นต้องบ้วนทิ้งทันที หรือ

ทำการล้างปาก หรือถูทำความสะอาดลิ้น ซึ่งเป็นทัศนะของนักวิชาการส่วนใหญ่ (ญุมฮูร) จากมัซฮับหะนะฟีย์, ชาฟิอีย์ และหัมบะลีย์.